

Symposia byla věnována jednotlivým skupinám léků (kardiovaskulární léky, antiepileptika, antibiotika, imunosupresiva, cytostatika) a odbornostem, ve kterých se TDM více či méně systematicky užívá. Takto je vnímána i psychiatrie. Jedno ze symposií bylo věnováno psychofarmakům a TDM v psychiatrii. Symposiu předsedal spolu s prof. Češkovou také prof. Hiemke, autor prvních doporučených postupů TDM v psychiatrii. Hiemke považuje TDM za optimální nástroj, jak se vyrovnat s velkými interindividuálními rozdíly danými jedinečností každého z nás včetně metabolismu i vlivu lékových interakcí. Je bohužel skutečností, že dlouhodobě a soustavně se plazmatickými hladinami psychofarmak zabývají v ČR pouze dvě pracoviště, brněnská psychiatrická klinika se věnuje antipsychotikům, ostravské psychiatrické oddělení anti-depresivům.

TDM může zodpovědět jednoduchou a přitom velmi důležitou otázku, zda je nemocný dostatečně adherentní k léčbě, zda při doporučených dávkách není příčinou nedostatečné hladiny extrémní pacientův metabolismus, či zda naopak při hladinách příliš vysokých není na vině metabolismus snížený, a také objektivizuje vliv lékových interakcí, které jsou u psychofarmak časté včetně vlivu kouření a kofeinu. Znalost plazmatických hladin léku s následnou erudovanou interpretací klinickým farmakologem/farmaceutem umožňuje zvážit další postup a zvolit optimální léčebnou strategii, která zvýší šanci na kratší hospitalizaci a začlenění se do života. Podstatnou roli zde hraje spolupráce sehraného týmu včetně úvahy o stanovení fenotypu či genotypu metabolizujících enzymů daného léku. K nejčastějším indikacím TDM patří optimalizace dávky po zahájení/změně léčby, nedostatečná reakce a vý-

razné nežádoucí účinky při doporučených dávkách, podezření na problémy s adherencí, podezření na přítomnost genetických odchylek enzymů metabolizujících léky, rizikové lékové kombinace s podezřením na lékové interakce, prevence intoxikace při vzrůstajícím výskytu lékových kombinací a prevence relapsů/rekurence. V současné situaci není asi reálné, aby TDM bylo v psychiatrii používáno ve všech uváděných indikacích, ale mělo by být dostupné v krajských a fakultních nemocnicích, kde se soustřeďují problematičtí nemocní s polymorbiditou a polyfarmacií.

Pracoviště klinické farmakologie, která se mají zabývat též TDM, byla zřízena ve fakultních a krajských nemocnicích vyhláškou Ministerstva zdravotnictví ČR (MZ ČR) již v roce 1978, nedávnou vyhláškou MZ ČR byla nově stanovena nutnost přítomnosti klinického farmaceuta ve fakultních nemocnicích. Mezi těmito dvěma specializacemi jsou určité kompetenční spory, které souvisí s rozdílným vzděláním a forenzní zodpovědností. Lékařů – klinických farmakologů je v současnosti v ČR velmi málo. Nepochybně však v budoucnosti jejich důležitost a počet poroste.

Využití TDM naráží na řadu překážek, z nichž největší je lidský faktor. Bohužel také chybějí údaje o ekonomickém aspektu (nicméně již existují práce, kde se prokázalo, že s pomocí TDM jsou náklady nižší). Zcela určitě jsou však celkové náklady na zdravotní péči při použití TDM nižší než dlouhodobá hospitalizace nebo ústavní léčba. Také je nezbytné zařadit tuto problematiku do vzdělávání lékařů, což se již podařilo na Lékařské fakultě Ostravské univerzity v rámci pregraduální i postgraduální výuky klinické farmakologie. Mladí lidé mívají více energie a jsou razantnější k prosazení svých cílů. Doufejme, že se podaří tuto metodu prosadit a zavést do klinické praxe v potřebné šíři.

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.

PINELOVA NEMOCNICE V PEZINKU SLAVILA DEVADESÁTINY

Ve dnech 9.–11. 10. 2014 slavila Pinelova nemocnice v Pezinku pod taktovkou ředitele Pavla Černáka 90. výročí svého založení. Prošla řadou peripetií od pozice afilovaného ústavu bratislavské psychiatrické kliniky pro psychicky nemocné přes výzkumné pracoviště, nemocnici, která v r. 1993 dostala název po Phillipovi Pinelovi, až k moderní psychiatrické nemocnici poskytující komplexní služby a sloužící jako školské pracoviště pro budoucí psychiatry a specializované zdravotnické pracovníky. I pro mladé české psychiatry jsou jména profesorů Matulaye a Pogádyho spojená s určitými mezníky v psychiatrii. Vzdělávací

a vědecko-výzkumné ambice Pinelovy nemocnice v oblasti aplikovaného výzkumu dokumentuje vydávání časopisu *Psychiatria – Psychoterapia – Psychosomatika* a krásná publikace „Samovražda“.

Nemocnici tvoří komplex řady budov situovaných směrem na Babu; od Pezinku, malebného městečka, je vzdálená několik kilometrů. Dnes má Pinelova nemocnice 480 lůžek a zaměstnává 371 osob z Pezinku a okolí.

Phillip Pinel žil v době francouzské revoluce (1745 až 1826). Je považován za zosobnění první revoluce v psychiatrii, kdy osvobodil duševně nemocné z okovů a zasadil se

tak o medicínský přístup k psychicky nemocným. Je představitelem humánního přístupu k psychickým chorobám a toto je i dlouhodobá snaha Pinelovy nemocnice.

Oslava byla nádherná, přálo jí i počasí, které na rozdíl od předpovědi bylo slunečné a splňovalo kritéria nádherného babího léta. První den byla uspořádána akademie pro zvané hosty, která celá probíhala ve velmi slavnostním duchu. Pavel Černák provedl fantastický počin – nechal vyrobit krásné pamětní plakety, které pak předal řadě lidí, kteří se zasloužili nejen o Pinelovu nemocnici, ale o celou slovenskou, nebo ještě spíše, jdeme-li do minulosti, československou psychiatrii. Spektrum obdarovaných bylo široké – od ministryně zdravotnictví, šarmantní mladé dámy, primátora Pezinku po celou plejádu zasloužilých zaměstnanců nemocnice (někteří dostali plaketu in memoriam, např. prof. Pogády). Velmi dojemné a lidské bylo poděkování těm ne moc viditelným – skvělým sestřičkám a všem, kteří se starají o provoz. Ocenění byli také zástupci farmaceutických firem, které již léta s nemocnicí spolupracují. Myslím si, že je to správné zvláště v dnešní době, kdy je tendence vidět tyto vztahy pouze z negativní stránky, a přitom by vzájemné vztahy zdravotnictví a farmaceutického průmyslu měly vyvářet atmosféru spolupráce, která v oblasti farmakoterapie povede k dalšímu pokroku a bude ku prospěchu nemocným. Milým překvapením bylo také ocenění tří zástupců české psychiatrie (Raboch, Höschl, Češková).

Další den bylo pracovní setkání, na kterém odeznela řada sdělení pokrývajících celou širokou oblast psychiatrie od problematiky více či méně spirituální po čistě vědeckou a biologickou.

Hlavní večerní společenský program byl skvělý a uspokojil sebnáročnější hosty. Od profesionálních ukázek

Phillip Pinel sňal okovy duševně nemocným

dvou společenských tanců (což se podařilo zřejmě pouze díky velmi úzké osobní vazbě aktérů k panu řediteli) přes klasiku, sólová vystoupení zpěvu, zahrnující více žánrů, až k vystoupení skvělé slovenské Edith Piaf (psychiatryně MUDr. Moniky Biačkové z PN Michalovce), která svůj vstup věnovala všem sestřičkám z Pinelovy nemocnice. Vyvrcholením večera byl nepochybně valčík z Maškarády od Arama Chačaturjana v úpravě pro čtyři ruce v podání pana ředitele Černáka a Daniela Buranovského, profesora VŠMU.

Závěrem bych chtěla vyjádřit hluboké uznání a poděkování všem, kteří na přípravě akce tvrdě dlouhou dobu pracovali, a hlavně iniciátorovi a duchovnímu vůdci panu řediteli Černákovi. Ve funkci ředitele Pinelovy nemocnice je od roku 1992 a všichni mu přejeme, aby se mu i nadále dařilo vést nemocnici s jeho výborným týmem stejně úspěšně jako doposud.

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.
CEITEC Masarykova univerzita Brno,
Katedra interních oborů, Ostravská univerzita v Ostravě,
LF a Oddělení psychiatrické, FN Ostrava

OZNÁMENÍ

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

s potěšením Vám oznamujeme, že ve dnech 3.– 6. června 2015 se bude v Luhačovicích konat XVI. celostátní konference biologické psychiatrie s mezinárodní účastí. Veškeré potřebné informace jsou na webových stránkách kongresu <http://www.kongres-luhacovice.cz/>

Již je možno hlásit se k pasivní i aktivní účasti (symposium, přednáška nezařazená do symposia, poster, workshop). Budeme se těšit na Vaši účast na kongresu!

Výbor Společnosti pro biologickou psychiatrii
Výbor Sekce biologické psychiatrie PS ČLS JEP